

KOMATOZ HOLATLAR

G'ijduvon Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Xirurgiya fani o'qituvchisi

G'afurova Feruza Qayimovna

Telefon:916461139

Kalit so'zlar: Koma,gipoksiya, insult,metabolic koma,uremik koma,bosh miya travmasi,bosh miya travmasi,intoksikasiya,intensiv terapiya,hayotiy funksiyalar,nevrologik baholash.

Annotasiya: Maqolada markaziy nerv tizimining chuqur shikastlanishi yoki funksiyasining keskin buzilishi tufayli hushning to'liq yo'qolishi, tashqi qo'zg'atkichlarga javob reaksiyasining susayishi va hayotiy funksiyalarning izdan chiqishi bilan tavsiflanadigan og'ir patologik sindromdir.Erta va maqsadli nevrologik reanimasion choralar, komatoz bemorlarda hayotni saqlab qolish va nevrologik tiklanish imkoniyatlarini oshiradi.

Klyuchevie slova: Koma, gipoksiya, insul't, metabolicheskaya koma, uremicheskaya koma, cherepno-mozgovaya travma, ushib golovnogo mozga, intoksikatsiya, intensivnaya terapiya, zhiznenno vazhnyye pokazateli, nevrologicheskaya simptomatika

Annotasiya: V stat'ye opisan tyazholyy patologicheskiy sindrom, kharakterizuyushchiysya polnoy poterey soznaniya, narusheniyem reaktsii na vneshniye razdrazhiteli i narusheniyem zhiznenno vazhnykh funktsiy vsledstviye glubokogo povrezhdeniya ili ostrogo narusheniya funktsii tsentral'noy nervnoy sistemy. Ranniye i tselenapravlennyye nevrologicheskiye reanimatsionnyye meropriyatiya povyshayut shansy na vyzhivaniye i nevrologicheskoye vosstanovleniye u patsiyentov v kome.

Keywords: *Coma, hypoxia, stroke, metabolic coma, uremic coma, traumatic brain injury, brain injury, intoxication, intensive care, vital signs, neurological assessment*

Abstract: *The article describes a severe pathological syndrome characterized by complete loss of consciousness, impaired response to external stimuli, and disruption of vital functions due to deep damage or acute dysfunction of the central nervous system. Early and targeted neurological resuscitation measures increase the chances of survival and neurological recovery in comatose patients.*

komatoz holatlar (koma) - bu markaziy asab tizimining buzilishi natijasida yuzaga keladigan, hayot uchun xavfli bo'lgan, to'liq hushdan ketish va tashqi ta'sirlarga javob bermaslik bilan tavsiflanadigan holatdir. Uning sabablari insult, miya jarohatlari, yuqumli kasalliklar, zaharlanishlar va buyrak/jigar kasalliklari bo'lishi mumkin.

Komaning asosiy xususiyatlari:

Hushdan ketish: To'liq hushni yo'qotish.

Reaksiyaning yo'qligi: Tashqi ta'sirlarga (og'riq, ovoz) javob bermaslik.

Hayotiy funksiyalarning buzilishi: Nafas olish, yurak urishi va qon aylanishi kabi asosiy funksiyalar izdan chiqishi.

Bosh miya faoliyatining buzilishi: Miya po'stlog'ining faoliyati susayishi, miya ichidagi bosimning oshishi va minerallar muvozanatining o'zgarishi kabi holatlar kuzatiladi.

Komaning sabablari:

Bosh miya kasalliklari: Insult, miya jarohatlari, miya o'smalari, miyaga qon quyilishi

Yuqumli kasalliklar: Meningit, ensefalit.

Zaharlanishlar: Dorilar, alkogol yoki boshqa zaharli moddalar ta'sirida

Buyrak va jigar kasalliklari: Bu kasalliklar organizmning toksinlar bilan to'lishiga olib kelishi mumkin.

Metabolik buzilishlar: Qandli diabetning og'ir holatlari (diabetik koma) va qon tarkibidagi minerallarning o'zgarishi (masalan, gipoxloremik koma) ham sabab

bo'lishi mumkin. Komatoz holat – bu chuqur uyquga o'xshash, ammo bemorni og'riq bilan ham uyg'otib bo'lmaydigan, hayot uchun xavfli bo'lgan holatdir. Bu holatda markaziy asab tizimi ishlashi buziladi, bemor tashqi ta'sirlarga javob bermaydi va organizmning hayotiy muhim funksiyalari nazorati yo'qoladi. Komaga markaziy asab tizimidagi jarohatlar, insult, o'smalar, yuqumli kasalliklar (meningit, ensefalit) va zaharlanishlar sabab bo'lishi mumkin.

Komatoz holatning asosiy belgilari

Hushdan ketish: Bemorni uyg'otib bo'lmaydi, hatto og'riq yoki boshqa ta'sirlarga ham javob bermaydi.

Hayotiy funksiyalarning buzilishi: Nafas olish va tomirlar tonusining o'zgarishi, pulsning sekinlashishi, tana haroratini boshqarishning buzilishi kuzatiladi.

Bosh miya po'stlog'i faoliyatining buzilishi: Koma holatining asosida bosh miya po'stlog'i faoliyatining buzilishi yotadi, bu esa qon aylanishining buzilishi, bosimning ko'tarilishi yoki minerallar muvozanatining buzilishiga olib kelishi mumkin.

Sabablari

Bosh miya jarohatlari (insult, gemorragiya, shishlar. Yuqumli kasalliklar (meningit, ensefalit)

Zaharlanishlar (dori-darmonlar, alkogol. Buyrak va jigar kasalliklari

Komatoz holatga ko'plab omillar sabab bo'lishi mumkin, jumladan **bosh miya jarohatlari, insult va miya shishi kabi markaziy asab tizimi kasalliklari; yurak muammolari, diabet (yuqori yoki past qon shakar darajasi), buyrak va jigar kasalliklari; yuqumli kasalliklar (meningit, ensefalit);** shuningdek, **zaharli moddalar ta'siri** (dorilar, alkogol, karbonat angidrid kabi moddalar). Komatoz holatning asosida miyaning shikastlanishi, kislorod ta'minotining buzilishi va qon aylanishining izdan chiqishi yotadi.

Koma holatining asosiy sabablari:

Bosh miya shikastlanishi va kasalliklari:

Jarohatlar: Boshga shikast yetganda miya shishishi, qon ketishi yoki bosimi oshishi mumkin.

Insult: Miya qon bilan yetarli ta'minlanmaganda yoki qon quyilishida.

O'smalar: Bosh miya o'smalari.

Ensefalit va meningit: Markaziy asab tizimining yuqumli kasalliklari.

Moddalar almashinuvining buzilishi:

Diabet: Qonda shakar darajasining haddan tashqari yuqori yoki past bo'lishi.

Buyrak va jigar kasalliklari: Jigar va buyraklar zaharlar (ammiak, karbamid)ni to'g'ri chiqarib yubora olmasligi.

-Zaharlanish:

Dori-darmonlar yoki alkogol bilan haddan tashqari ko'p zaharlanish.

Boshqa sabablar:

Kislorod yetishmasligi: Miya hujayralari kislorodsiz qolganda.

Yurak muammolari: Yurak faoliyatining buzilishi miyaga qon yetkazib bera olmasligiga olib kelishi mumkin.

Kuchsizlanish holatlari: Kamdan-kam hollarda, ba'zi bir kuchli va keng tarqalgan qaltislanishlar natijasida ham yuzaga kelishi mumkin.

Koma - bu odamlar biladigan yoki filmlar va yangiliklardan eshitadigan atama. Ammo ko'pchilik odamlar sabablar, diagnostika usullari va mavjud davolash usullariga ishonchlari komil bo'lmasligi mumkin. Ushbu blogda koma bilan bog'liq barcha omillar, uning sabablari va davolash usullari ko'rib chiqiladi.

Koma nima?

Uzoq vaqt davomida hushidan ketish davri koma deb ataladi. Komada bo'lgan odam atrofdagi narsalardan bexabar va uxlab yotgan ko'rinadi. Chuqur uyqudan farqli o'laroq, komadagi bemorlarni har qanday provokatsiya, shu jumladan og'riq bilan uyg'otish mumkin emas.

Komalarning har xil turlari qanday?

Komalar har xil turdagi. Ular:

Doimiy vegetativ holat: Bu chuqur ongsiz holat. Inson mustaqil harakat qila olmaydi va uning atrofidagi narsalardan bexabar. Doimiy vegetativ holatda bo'lgan

odam hushyor bo'lishi mumkin, ammo yuqori kognitiv qobiliyatlarga ega bo'lmaydi. Bu holatda ular nafas olishda davom etadilar, qon aylanishi sodir bo'ladi va ular uyqu-uyg'onish davriga rioya qiladilar.

Toksik metabolik ensefalopatiya: Chalkashlik va deliryum Ushbu o'tkir miya disfunktsiyasi buzilishining belgilari va asosan davolash mumkin. Turli omillar toksik-metabolik ensefalopatiyaga olib kelishi mumkin. Tizimli kasalliklar, infeksiyalar, organlar etishmovchiligi va boshqa kasalliklar sabablarning ba'zilari.

Odami komaga nima olib keladi?

Koma holatlarining 50% dan ortig'i boshning shikastlanishi yoki miyaga qon oqimi bilan bog'liq muammolar tufayli yuzaga keladi. Bosimning oshishi, qon ketishi, kislorodning yo'qolishi yoki toksinlarning to'planishi miya shikastlanishiga olib kelishi mumkin. Ba'zida zarar vaqtinchalik va tiklanadigan bo'lib qolishi mumkin, boshqa paytlarda esa uzoq davom etishi mumkin.

Quyidagi muammolar komaga olib kelishi mumkin:

Shish: Shikastlanish tufayli barcha shish paydo bo'lishi shart emas. Kislorod tanqisligi, elektrolitlar muvozanati yoki infeksiyalar shish paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Bosh jarohatlari: Miya qon ketishi yoki shishishi bosh jarohati natijasida paydo bo'lishi mumkin. Miyadagi suyuqlik travma tufayli shishib ketganda, bosh suyagiga qarshi itariladi. Kengayish natijasida miya oxir-oqibat miya poyasini bosib, RAS (Retikulyar faollashtiruvchi tizim) ga zarar etkazishi mumkin, bu miyaning qo'zg'alish va xabardorlikka yordam beradigan qismi.

Ichki qon ketish: Ba'zida jarohat miyaning bir qismini shishiradi va siqadi, bu qonning miya qatlamlariga oqib ketishiga imkon beradi. Miya bu siqilish tufayli siljiydi, miya sopi va RASga zarar etkazadi. Bu komaga olib kelishi mumkin. Miya qon ketishining travmatik bo'lmagan sabablarini o'z ichiga oladi yuqori qon bosimi va malign o'smalar.

Yuqumli kasalliklar: Koma, shuningdek, meningit kabi asab tizimining infeksiyalari bilan ham olib kelishi mumkin ensefalit.

Yurak muammolari: Miyaning to'g'ri ishlashi uchun kislorod zarur. To'satdan yurak tutilishi qon oqimining keskin to'xtashi va miyaga kislorod etkazib berilishiga olib kelishi mumkin. Yurak tutilishidan omon qolganlar ko'pincha yurak-o'pka reanimatsiyasidan so'ng komada bo'lishadi (CPR). Bo'g'ilish yoki cho'kish ham kislorod etishmasligiga olib kelishi mumkin.

Toksinlar: Agar tanadan ammiak, karbonat angidrid va karbamid kabi ba'zi moddalarni to'g'ri yo'q qila olmasa, ular zaharli darajaga ko'tarilib, zarar etkazishi mumkin. Spirtli ichimliklar va giyohvand moddalarning katta dozalari ham miya neyronlari faoliyatini buzishi mumkin.

Laboratoriya sinovlari:Quyidagilarni tekshirish uchun qon namunalari olinadi:Glyukoza, elektrolitlar, qalqonsimon bez, jigar va buyraklar faoliyati.Uglerod oksidi bilan zaharlanish.To'liq qon miqdori.Spirtli ichimliklar yoki giyohvand moddalarning haddan tashqari dozasi.Lomber ponksiyon (umurtqa pog'onasi) asab tizimidagi infektsiyalar belgilarini tekshirishi mumkin.

Miya skanerlari:Tasvirlash testlari shifokorlarga miya shikastlanishi joylarini aniqlashga yordam beradi. Sinovlar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

Elektroensefalografiya (EEG), MRI ,KT tekshiruvi

ADABIYOTLAR:

1. “Koma I drugiye narusheniya soznaniya”. Muallif B.A.Parfyonov.
2. “Skoraya I neotlojnaya pomosh” muallif B.E votchall,B.A.Molchanov.
3. “Komatoz bemorni baholash” American academy of Neyrology
4. Koma,Sopor,Stupor holatlarning klinik tavsifi mualliflar Yaxno.N.N Shtulman.D.R
5. Parfyonov. V.A “Koma I drugiye narusheniya soznaniya”.

Foydalanilgan internet manbalari.

<https://www.askapollo.com/physical-appointment/dermatologist>

<https://www.apollohospitals.com/patient-care/health-and-lifestyle/understanding-investigations/allergy-tests>

<https://www.apollohospitals.com/patient-care/health-and-lifestyle/diseases-and-conditions/contact-dermatitis/>